

Bioteler Carel Bouma zet stevig in op resistente rassen

'Phytophthora is een maatschappelijk probleem'

Phytophthora in een gebied met kwalitatief hoogwaardige aardappelen is een maatschappelijk probleem, dat gangbare en biologische telers samen moeten oplossen. Dat begint bij een goede communicatie, vindt de biologische akkerbouwer Carel Bouma. „Zodra wij phytophthora signaleren, melden wij dat onze burens.“

Bouma heeft een biologisch akkerbouw-, poot- en plantgoed- en opslag- en verwerkingsbedrijf in Biddinghuizen. Daarnaast teelt hij 9 hectare gangbare consumptieaardappelen met een collega, een contract dat stamt uit het verleden. De biologische teler erkent de problemen van de beruchte schimmelziekte, maar ziet vooral ook uitdagingen om hier zo maatschappelijk

verantwoord mee om te gaan. „We zijn allemaal ondernemers, maar dan met wisselende belangen. Ik wil het absoluut netjes houden. Het laatste wat ik wil, is onenigheid met mijn collega's.“ Gangbare akkerbouwers kiezen er niet voor dat biologische telers phytophthora op natuurlijke wijze (branden) willen bestrijden, beseft Bouma als geen ander. „Maar we

moeten het in dit gebied wel met elkaar zien te rooien. Als ik phytophthora constateer, geef ik dat aan mijn burens door. Het is dan aan hen om daar wel of niet iets mee te doen. De een gaat een meer gesloten spuitschema hanteren, de ander kijkt het nog even aan. Dat is mede afhankelijk van de (weers)omstandigheden.“ Over de middelenkeuze van zijn collega's kan Bouma niets zeggen. „Daar heb ik geen

Carel Bouma: „Carolus is een nieuw phytophthora-resistent ras met veel potentie. Wij zijn een van de weinige gelukkige telers in Nederland die dit ras mogen uitproberen.“

verstand meer van, dat is echt aan de teler zelf.“ Hij heeft wel veel waardering voor zijn gangbare burens over de manier waarop zij met het probleem van phytophthora omgaan. „Wij proberen het met elkaar op te lossen, we hebben begrip voor elkaars situatie. Er zijn ook voorbeelden bekend waar geen goede communicatie tussen biologische en gangbare telers is en waar dus conflicten ontstaan.“ Volgens Bouma zijn er daarom ook biologische ondernemers die bewust geen aardappelen telen. „Die willen dat probleem niet opzoeken.“ Hij ziet zelf een belangrijke oplossing in phytophthora-resistente rassen, ook voor de gangbare akkerbouw. „Er wordt hard gewerkt aan onderzoek naar resistente gewassen. Daar wordt veel geld voor uitgetrokken. Je moet wel een beetje geluk hebben om de goede rassen te vinden; dat is een tijdrovend proces. Bovendien moeten het rassen zijn waarvan de resistentie niet snel wordt doorbroken. Dit onderzoek moet gedegen gebeuren, maar ik zie daar absoluut toekomst voor.“

Sterk in de knol

De biologische akkerbouwer teelt zelf consumptieaardappelen van de rassen Agria en Carolus van coöperatie Agrico. Volgens hem tikkert het handelshuis behoorlijk aan de weg wat resistente rassen betreft. „Agria is wel gevoelig voor phytophthora in het loof, maar heeft als pluspunt dat het sterk is in de knol. De omstandigheden moeten wel heel slecht zijn, voordat er knolaantasting optreedt. Agria wordt geteeld omdat het een lekkere aardappel is, die meerdere mogelijkheden heeft. Deze aspecten zijn ook van belang voor veel gangbare akkerbouwers, die het ras ook telen.“ Carolus is een nieuw phytophthora-resistent ras met veel potentie, aldus de akkerbouwer. „Wij zijn een van de weinige gelukkige telers in Nederland die dit ras mogen uitproberen.“ De ervaringen zijn meer dan goed. „We verbouwen dit ras al twee jaar, nu ook op grotere schaal (2 hectare). Het gewas wordt wel geïnfecteerd, maar de besmetting breidt

zich niet verder uit. Eigenlijk zie je bij Carolus helemaal niets van phytophthora terug. Door de resistentie garandeert het ras over een langere periode een stabielere opbrengst. Want een vroege phytophthora-besmetting kan tot verlies van de gewenste kwaliteit van het product en een halvering van de oogst leiden.“ Verder heeft Bouma een proefveld van 0,5 hectare op zijn bedrijf, waarop zo'n vijftig nieuwe rassen worden geteeld. Dit proefveld is een initiatief van handel, onderzoek en bedrijfsleven. Er worden proeven gedaan met zaailingen van onder andere Wageningen UR, met als doel phytophthora-resistente rassen onder biologische omstandigheden te selecteren. Volgens de akkerbouwer leidt dit proefveld niet tot een extra infectiedruk, omdat het midden in zijn Agria-perceel ligt.

Geen prettig gevoel

Zoals gezegd vindt Bouma phytophthora een maatschappelijk probleem, dat biologische en gangbare telers samen moeten oplossen. Maatregelen als het afdekken van afvalhopen zijn eenvoudig te realiseren. Verder moeten proefvelden uit de buurt van aardappelteeltgebieden worden geweerd, vindt hij. De teler denkt namelijk last te hebben van een phytophthora-proefveld, dat op ongeveer 2,5 kilometer van zijn bedrijf ligt. „Ik kan niet met zekerheid zeggen dat de problemen uit die hoek komen, maar ik heb er geen prettig gevoel bij.“ De akkerbouwer realiseert zich als geen ander dat onderzoek nodig is en dat proefvelden aan regels zijn gebonden. Maar dan liever op een andere plek. „Wij waren vorig jaar een van de eerste bedrijven met een phytophthora-uitbraak, terwijl de schimmelziekte op dat moment nog niet in dit gebied voorkwam. Dan is het heel goed mogelijk dat de sporen van dat proefveld afkomstig waren; het gewas wordt daar immers kunstmatig met phytophthora geïnfecteerd. Vooral in een nat jaar als 2012 en met de juiste windrichting is een vroege phytophthora-infectie zo gebeurd.“

„Omdat de natuur zijn werk doet, kan de aardappelziekte zich onder gunstige omstandigheden bij ons enorm uitbreiden“, vervolgt hij. „Dat heeft vorig jaar gelukkig niet tot grote problemen in de gangbare teelt geleid. Zodra wij de eerst blaadjes vonden, hebben wij dat direct onze burens gemeld, zodat zij er met hun spuitschema's rekening mee konden houden. Als de besmetting zich uitbreidt, gaan wij branden. Die samenwerking met je collega's is bij zo'n uitbraak heel belangrijk. Op die manier kun je phytophthora-aantasting met elkaar onder de duim houden.“

Te vroeg of te laat

Volgens Bouma is het overigens wel eens lastig om het juiste tijdstip van branden te bepalen. Voor de biologische teler komt dat moment nog wel eens te vroeg, in de ogen van de gangbare akkerbouwer juist vaak te laat. „We branden met een propaanbrander de sporen van phytophthora zo veel mogelijk dood. Het gevolg is dat ook een deel van de plant afsterft. Als je te vroeg brandt, is de maatsortering er nog niet en is het onderwatergewicht te laag. Wil je een gemiddelde opbrengst halen met een relatief goede kwaliteit, dan moet je dus zo laat mogelijk branden. Maar je kunt een phytophthora-infectie ook weer niet uit de hand laten lopen. Het is voortdurend keuzes maken.“ Maar niet alleen akkerbouwers moeten beducht zijn op phytophthora, vindt Bouma. Ook burgers moeten zich hiervan bewust zijn. Vanuit zijn bedrijf verkoopt hij veel poot- en plantgoed aan volkstuinders en andere particulieren. „Die hebben de kennis en middelen niet om phytophthora te constateren en een bestrijding uit te voeren. Maar de schimmel kan wel degelijk ook in hun aardappelen opduiken. Met opbrengstderiving en een besmettingshaard tot gevolg. Wat dat betreft blijft het belangrijk dat er voldoende resistente rassen op de markt komen. We moeten het probleem van phytophthora zo breed mogelijk aanpakken.“ ■

Bedrijfsgegevens

Carel en Angela Bouma hebben een biologisch poot- en plantgoed-, opslag- en verwerkings- en akkerbouwbedrijf in Biddinghuizen. Het bedrijf heeft een bouwplan van 1 op 6. Er wordt 9 ha aardappelen (7 ha Agria, 2 ha Carolus en 0,5 ha proefrassen), 9 ha luzerne, 9 ha uien/knoflook, 9 ha peen, 9 ha maïs en 9 ha tarwe/klaver geteeld. Verder wordt er poot- en plantgoed verkocht aan bedrijven en particulieren, onder meer via de webwinkel www.biologischpootgoed.nl. Deze webwinkel is nodig om de verkoop in goede banen te leiden, aldus Bouma. Daarnaast worden op het bedrijf biologische aardappelen opgeslagen en verwerkt. Ten slotte teelt Bouma met twee buurmannen 9 ha gangbare consumptieaardappelen. De burens verzorgen de teelt van de aardappelen, Bouma bewaart het product in een bij een gangbare collega gehuurde koelcel.

